

# אוניברסיטת רייכמן

## בית הספר אריסון למנהל עסקים

### תיאוריה חשבונאית

תשפ"ב

סמסטר א' - מועד ב' - פתרון

23/02/2022

משך הבחינה : 4 שעות

מרצה: שלומי שוב, רו"ח

מתרגל: יואב אטיאס

עוזר הוראה: איתמר אשל

#### הוראות נוספות:

- המבחן הינו מבחן בחומר פתוח.
- יש לענות תשובות קצרות וענייניות. בכל מקרה אין לעבור את מגבלת העמודים לפתרון המופיעה בכל שאלה.
- יש לשים לב כי נכללות 10 נק' בונוס הפזורות בכל השאלות. עם זאת, הציון המקסימלי הינו 100.

**בהצלחה !!**

**הפתרון מציג את הסוגיות העיקריות בהן ניתן לדון ואינו כולל את כל הפתרונות האפשריים. פתרונות אחרים שהצביעו על הבנת הסוגיות החשבונאיות קיבלו ניקוד בהתאם לניתוח החשבונאי שהוצג.**

**שאלה 1 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על ¼ עמוד**

non-fungible tokens או בעברית: אסימונים חסרי-תחליף (להלן: "NFTs") הם טכנולוגיה ביזורית שמאפשרת רישום של בעלות על נכס על גבי יומן מבוזר באינטרנט הנקרא גם "שרשרת בלוקים" (blockchain). כמו הביטקוין, גם NFT הוא סוג של מטבע קריפטוגרפי על גבי הרשת המבוזרת, כאשר ההבדל המשמעותי הוא שכל אסימון NFT הוא ייחודי ולכן שונה מכל אסימון NFT אחר בעולם. כאמור, ה-NFTs הם בעצם מעין תעודת בעלות על הנכס שהם מייצגים.

הטכנולוגיה העומדת מאחורי ה-NFTs מאפשרת לכל משתמש לאמת ולעקוב אחרי הבעלות של הנכס אותו ה-NFT מייצג. באופן כללי לכל דבר בעולם יש פוטנציאל להפוך ל-NFT לרבות חפצי אומנות, יצירות דיגיטליות, משחקים, חוזים משפטיים, טקסטים ואף נדל"ן. ה-NFT מאפשר למחזיק בו למכור את הנכס (על ידי מכירת ה-NFT) ובמקרים מסוימים גם ללוות כנגדו.

בהקשר של NFTs אשר הנכס אותם הם מייצגים הוא נכס דיגיטלי, במקרים רבים לאור העובדה כי ה-NFT אינו הנכס עצמו ובהתחשב בכך שכל יצירה דיגיטלית היא בעצם קובץ במחשב, עצם החזקת ה-NFT אינה מובילה ליכולת משפטית למנוע מאחרים לצפות, להוריד ולהעתיק את הנכס הדיגיטלי עצמו.

**נדרש:**

מה לדעתך צריך להיות הטיפול החשבונאי ב-NFTs בדוחות הכספיים של חברות אשר רכשו אותם. התייחס/י בתשובתך לדרך בה צריך לסווג ולמדוד את ה-NFTs בדוחות של החברות ונמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

**פתרון:**

המסגרת המושגית קובעת כי יש לתת עדיפות למהות הכלכלית של עסקה על פני הצורה שלה. הטיפול החשבונאי ב-NFTs צריך להיות נגזרת של הזכויות והחובות הנובעות ממנו ושל המהות הכלכלית שעומדת מאחוריו. ה-NFT צריך להיות מסווג בהתאם לנכס אותו הוא מייצג וכפועל יוצא ישנן אפשרויות רבות לסיווג בדוחות של חברות אשר מחזיקות אותו לרבות כנכס בלתי מוחשי, נכס פיננסי, מלאי ועוד. כך למשל, ככל וחברה מחזיקה NFT אשר מייצג יצירת אומנות כלשהיא נראה כי ה-NFT צריך להיות מטופל בספרי החברה כנכס בלתי מוחשי בהתאם להוראות התקינה החשבונאית. הטיפול החשבונאי ב-NFTs צריך להיות גם נגזרת של השימוש העתידי בו על ידי החברה שרכשה אותו. אם לדוגמה ה-NFT מוחזק על ידי החברה לצרכי מכירה במהלך העסקים הרגיל שלה נראה כי היא יהיה נאות למדוד אותו בהתאם להוראות התקינה לגבי מלאי – לפי עלותו או בשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה ככל ומדובר בחברה אשר מהווה ברוקר.

בהקשר הזה ראוי לציין כי האפשרות למנוע מאחרים גישה להטבות הכלכליות הנובעות מהנכס אותו ה-NFT מייצג היא קריטית לאור הדרישה במסגרת המושגית לשליטה במסגרת הגדרת נכס.

באשר למדידה של ה-NFT בדוחות של החברות, גם היא צריכה להיות נגזרת של הנכס אותו ה-NFT מייצג וגם לשימוש של החברה שמחזיקה אותו. בכל מקרה המדידה צריכה להיות במודל אשר יספק את המידע השימושי ביותר עבור משתמשי הדוחות של החברה תוך מקסום הרלוונטיות של הדוחות ושמירה על מצג נאמן שלהם.

---

## שאלה 2 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

בנק ישראל הוא הבנק המרכזי של מדינת ישראל, בראשו עומד נגיד בנק ישראל. בנק ישראל פועל מכוחו של חוק בנק ישראל, התש"ע-2010 ומטרתיו הן לשמור על יציבות מחירים, ולתמוך במטרות אחרות של המדיניות הכלכלית של הממשלה, במיוחד צמיחה, תעסוקה וצמצום פערים חברתיים ולתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה.

להלן צד הזכות במאזן של בנק ישראל:

| דוחות כספיים 2020   |          |       |                                                                 |
|---------------------|----------|-------|-----------------------------------------------------------------|
| ליום 31 בדצמבר      |          |       |                                                                 |
| 2019                | 2020     | ביאור |                                                                 |
| מיליוני שקלים חדשים |          |       |                                                                 |
| 87,178              | 105,805  | 11    | התחייבויות והון שטרי כסף ומעות במחזור                           |
| -                   | 11,811   |       | התחייבויות במטבע חוץ                                            |
| 1,061               | 4,062    |       | התחייבויות במטבע חוץ לחו"ל                                      |
| 579                 | 96       | 4     | ניירות ערך שנמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר מכשירים פיננסיים נגזרים |
| 1,640               | 15,969   |       | התחייבויות אחרות                                                |
| 6,094               | 6,169    | 12    | סך כל ההתחייבויות במטבע חוץ לחו"ל                               |
| 485                 | 1,518    | 13    | התחייבויות אחרות במטבע חוץ                                      |
| 4,352               | 4,208    | 14    | פיקדונות הממשלה                                                 |
| 10,931              | 11,895   |       | פיקדונות התאגידים הבנקאים                                       |
| 12,571              | 27,864   |       | קרן המטבע הבין-לאומית ואחרות                                    |
|                     |          |       | סך כל ההתחייבויות האחרות במטבע חוץ                              |
|                     |          |       | סך כל ההתחייבויות במטבע חוץ                                     |
| 12,090              | 41,456   | 12    | התחייבויות במטבע מקומי                                          |
| 239,213             | 418,501  | 13    | פיקדונות הממשלה                                                 |
| 119,870             | 86,975   | 15    | פיקדונות התאגידים הבנקאים                                       |
| 7,675               | 8,300    | 16    | מק"ם                                                            |
| 378,848             | 555,232  |       | התחייבויות אחרות                                                |
| 478,597             | 688,901  |       | סך כל ההתחייבויות במטבע מקומי                                   |
| (** 17,648)         | 27,197   | 17    | סך כל ההתחייבויות                                               |
|                     |          |       | חשבונות שיערוך                                                  |
| 3,985               | 3,985    | 18    | הון הבנק                                                        |
| (60,094)            | (74,262) |       | הון הבנק וקרן שמורה                                             |
| (56,109)            | (70,277) |       | יתרת הפסד                                                       |
| 440,136             | 645,821  |       | סך כל הון הבנק (נירעון)                                         |
|                     |          |       | סך הכול                                                         |

הביאורים לדוחות הכספיים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

הסעיף "חשבונות שיערוך" המודגש אינו נכלל לא בהתחייבויות הבנק ולא בהון העצמי ומתייחס בעיקר לעלויות ערך של ניירות ערך המוחזקים בחו"ל. מדיניות הבנק היא למדוד השקעות בניירות ערך בחו"ל בשווי הוגן כאשר ירידות ערך נרשמות בדוח רווח והפסד, ואילו עלויות ערך ("רווחים בלתי ממומשים") נרשמים כנגד "חשבונות שיערוך". הסיבה לטיפול זה מתוארת בדברי הסבר לדוחות של הבנק:

### 3.6 הון הבנק (גירעון)

הגירעון בהון הבנק<sup>23</sup> עמד בסוף 2020 על סך של כ-70.3 מיליארד ש"ח, לעומת סך של כ-56.1 מיליארד ש"ח בסוף 2019. הגידול בגירעון הוא בגובה ההפסד השנתי בסך כ-14.2 מיליארד ש"ח. ההון השלילי נובע מיתרת ההפסד הצבורה של הבנק, שהחלה להיווצר בשנת 1999, עם העברתו לממשלה של רווח בסך של כ-9 מיליארד ש"ח שהבנק רשם בשנת 1998. רובו המכריע של הרווח נוצר מהפרשי שיערים חיוביים עקב פיחות השקל. ואולם, במהלך העברת הרווח בשנת 1999 התברר, שרובו היה רווח לא-ממומש, שלולא הועבר לממשלה, היה מקוזז מול הפסדי שנת 1999. הפסד זה גרם לתחילת היווצרותו של הון שלילי במאזני הבנק, הקיים במאזן הבנק ברציפות עד היום.

בנק ישראל נוקט החל משנת 2000 במדיניות חשבונאית להכרה בהכנסה כמקובל בבנקים מרכזיים בעולם. בהתאם למדיניות זו, הטיפול החשבונאי ברווחים ממומשים שונה מהטיפול ברווחים לא-ממומשים: רווח ממומש נרשם בדוח רווח והפסד ואילו רווח לא-ממומש נדקף לחשבונות השיערוך במאזן. מדיניות חשבונאית זו עשויה למנוע את הישנות התופעה של העברת רווח לא-ממומש, בעיקר כתוצאה מהפרשי שיערים, בשנים שבהן יירשם פיחות חד בשער השקל. (ראו ביאור 2.2 "א"א לדוחות הכספיים).

### **נדרש :**

חוה/י דעתך לגבי מדיניות בנק ישראל שהוצגה לעיל בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית.

### **פתרון:**

המסגרת המושגית מגדירה התחייבות כמחויבות בהווה של הישות להעביר משאב כלכלי כתוצאה מאירועים מהעבר. לאור העובדה כי שיערוך ניירות הערך אינו מוביל למחויבות של הבנק כלפי צד חיצוני חשבונות השיערוך אינם מהווים התחייבות עבור הבנק. יש להתייחס לכך שעל פי המסגרת המושגית הון מוגדר בצורה שירית ובהתאם, כיוון שחשבונות שיערוך אינם עונים להגדרת התחייבות, עליהם להיחשב להון. לאור העובדה כי שיערוך הנכסים מוביל לגידול בנכסים נטו של הבנק נראה כי בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית הבנק צריך לרשום הכנסה בגין עלויות הערך (בין אם הכנסה אשר תרשם ברווח הנקי ובין אם הכנסה אשר תרשם ברווח הכולל האחר). חשוב לציין כי על פי המסגרת המושגית ישנם 3 אלמנטים בלבד אשר משקפים את המצב הכספי של החברה - נכסים, התחייבויות והון.

### שאלה 3 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

אלטנוילנד הינה מדינת איים באוקיאנוס האטלנטי. חלק גדול מכלכלת המדינה מבוסס על דיג של דגי בקלה אשר חיים בסביבת האיים של המדינה. בשנת 2010, עקב התמעטות אוכלוסיית הדגים כתוצאה מדייג מסיבי במדינה, הוחלט להעביר חוק המגביל את הדייג למשך 20 שנה. על פי החוק שעבר, כל דייג במדינה קיבל מכסה של כמות דגים אשר מותר לו לדוג בשנה, כאשר בהתאם לחוק ביכולתו למכור או להחכיר את המכסה שברשותו תמורת תשלום.

בשנת 2015 הוקמה חברת טריטון בע"מ (להלן "החברה"). במועד הקמתה רכשה החברה מכסות דייג ממספר רב של דייגים תמורת 10 מיליון דולר ובכך הפכה לחברת הדייג בגדולה באלטנוילנד.

בשנת 2020 שכרה החברה שירותי לובי (שדולה) תמורת 3 מיליון דולר במטרה לשכנע את הפרלמנט האלטנוילנדי לבטל את החוק אשר מגביל את הדיג במדינה, וזאת בטענה שאוכלוסיית הדגים כבר התאוששה ושהמגבלות יוצרות נזק לכלכלת המדינה.

ב-31 לדצמבר 2021, כתוצאה ממאמצי החברה, ממשלת אלטנוילנד החליטה לבטל את החוק המגביל את הדיג במדינה. כפועל יוצא, באותו מועד זינק מחיר המניה של החברה ושל חברות דיג מתחרות בבורסה האלטנוילנדית.

בישיבת הנהלה של החברה נשמעה הטענה הבאה מצד מנכ"ל החברה: "לדעתי עלינו לרשום את תשלום החברה לשירותי הלובי כנכס. ביטול החוק יטיב מאוד עם החברה וללא שירותי הלובי לא היינו מצליחים לבטל אותו. לדעתי היוון התשלום הזה לנכס אינו שונה מהנכס שרשמנו בשנת 2015 בגין מכסות הדיג שרכשנו מהדייגים".

#### **נדרש:**

חווה/י דעתך מה תהיה השפעת ביטול החוק על המאזן של החברה ועל דוח רווח והפסד שלה. נמק/י תשובתך בהתבסס על עקרונות המסגרת המושגית.

#### **פתרון:**

יש לדון בהגדרת נכס על פי המסגרת המושגית ולהסביר מדוע המכסות שהחברה רכשה בשנת 2015 היו נכס עבודה. יש לציין כי שינוי החוק למעשה גרם למכסות לאבד את ערכן ולכן החברה תרשום הפסד בגין ירידת הערך שלהן. לגבי שירותי הלובי, נראה כי לאור העובדה שגם חברות דייג אחרות ייהנו מההטבות הכלכליות כתוצאה מביטול החוק לא מתקיימת הגדרת נכס לאור היעדר שליטה במשאב - אין לחברה יכולת למנוע מאחרים גישה להטבות הכלכליות הנובעות ממנו.

## שאלה 4 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

חברת אגרוטק בע"מ (להלן "החברה") הינה חברה ישראלית העוסקת בישום פתרונות בינה מלאכותית לחקלאים ברחבי העולם. החברה מפתחת חיישנים ייחודיים המנטרים את מצב הקרקע והצמח. הנתונים הנאספים על ידי החיישנים נשלחים למחשבי החברה בישראל, שם אלגוריתם שפתחה החברה מנתח את הנתונים. לאחר ניתוח הנתונים נשלח לחקלאי תובנות כגון כמה מים נדרש להשקות את הצמחים, האם יש צורך לדשן את הקרקע והמלצות נוספות.

החברה מספקת ערך ללקוחותיה דרך זה שהתבוננות שמתקבלות על ידי השימוש בטכנולוגיה שלה יכולות להוביל לגידול בתפוקה של החקלאים תוך חיסכון משמעותי במים ובדשן. החברה עובדת במודל של SaaS (תוכנה כשרות) והיא גובה תשלום חודשי קבוע מהלקוחות שלה.

לאחר התקשרות בחוזה מול הלקוח, החברה שולחת לחקלאים בדואר את החיישנים שלה. לאחר קבלת החיישנים החקלאים מתקינים אותם בעצמם בקרקע. החיישנים ייחודיים לחברה ורק היא יכולה להתחבר לחיישן מרחוק, לחיישן אין שימוש חלופי אחר. החברה אינה מוכרת חיישנים בנפרד מהשרות אשר היא מספקת.

בגמר ההתקשרות עם לקוח, החברה אינה אוספת את החיישנים מהלקוחות וזאת משום שבעת הוצאת החיישנים מהקרקע הם נפגמים באחוזים גבוהים, ואין זה כלכלי לתקנם לשימוש חוזר. במסגרת ההסכמים הנחתמים מול ללקוחותיה, החברה מתחייבת לשלוח חיישנים חדשים ללקוחות במקרה שחיישן מתקלקל.

### **נדרש:**

חוזה דעתך כיצד על החברה לטפל בחיישנים אשר נשלחו ללקוחותיה בדוחותיה הכספיים. נמק/י תשובתך בהתאם להוראות התקינה החשבונאית ועקרונות המסגרת המושגית.

### **פתרון:**

יש לדון בעקרונות ההכרה בהכנסה של החברה בהתבסס על הוראות IFRS 15. בהתחשב בכך שנראה כי הלקוחות של החברה לא יכולים להפיק תועלת מהחיישנים ומהשירותים שהחברה מספקת בנפרד, ולאור התלות ההדדית הקיימת ביניהם, נראה כי לחברה יש מחויבות ביצוע אחת כלפי הלקוח - לספק את השרות למתן תובנות לחקלאי. כפועל יוצא לכך שאספקת החיישנים אינה מהווה מחויבות ביצוע נפרדת, ולאור העובדה כי נראה כי החיישנים אינם בתחולה של תקן אחר, עלות החיישנים תירשם כנכס קיום חוזה בספרי החברה ותופחת לאורך חיי החוזה.

## שאלה 5 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

לאחרונה פורסם על עסקה הנרקמת בין מדינת ישראל וממלכת ירדן, בתיווך ארה"ב ואיחוד האמירויות. ההסכם המתגבש עתיד לפתור לשתי המדינות בעיות קריטיות אשר איתן הן מתמודדות.

מצד אחד מדינת ישראל מתקשה לעמוד ביעדי המעבר לאנרגיה מתחדשת, ואחד החסמים למעבר לאנרגיה מתחדשת הוא הקושי למצוא שטחים נרחבים הנדרשים לבניית חוות סולריות גדולות לייצור חשמל. עם זאת ישראל נחשבת למעצמה בתחום התפלת מים. מהצד השני ירדן מתמודדת עם מחסור חמור במים אך רוב שטח המדינה הינו מדברי ולא מיושב.

על פי ההסכם ישראל תעביר לירדן כ-200 מיליון מ"ק מים בשנה, ואילו ירדן תבנה בתחומה חווה סולרית ענקית בהספק של 600 מגה וואט אשר תזרים את כל החשמל המיוצר בה למדינת ישראל. ההסכם צפוי להיחתם באופן שיחייב את שני הצדדים למשך עשרות שנים.

### נדרש:

מה לדעתך צריכה להיות ההשפעה של ההסכם על דוח רווח והפסד של מדינת ישראל וממלכת ירדן בתקופות העוקבות לחתימת החוזה. נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

### פתרון:

בדוחות הכספיים של מדינה ישראל העברת המים תטופל כמכירה. לאור העובדה שהתמורה שתקבל בגין המכירה אינה במזומן, נראה כי ההכנסה צריכה להיות מוכרת בהתבסס על השווי ההוגן של התמורה - השווי ההוגן של החשמל שייצור בפועל על ידי מדינת ירדן בכל שנה. כיוון שכל התפוקה של החווה הסולרית מיועדת לישראל והיא בעצם עתידה להנות מכל ההטבות הכלכליות הנובעות ממנה, נראה כי מדובר למעשה במכירה. כפועל יוצא, בדוחות מדינת ישראל ירשמו נכס זכות שימוש והתחייבות מכירה בגין החווה במועד החתימה על ההסכם ובתקופות עוקבות יירשמו בדוח רווח והפסד של המדינה הוצאות ריבית והוצאות פחת.

בהתאם לניתוח שהוצג לעיל, בדוחות הכספיים של מדינת ירדן יוכרו הכנסות ממכירה. לאור העובדה כי התמורה שהתקבלה אינה במזומן ההכנסות ימדדו בגובה השווי ההוגן של המים שהתקבלו ממדינת ישראל.

## שאלה 6 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת על-על דרכי אוויר (להלן – "החברה") הינה חברת תעופה ישראלית אשר הוקמה כחברה ממשלתית והופרטה בשנת 2004. גם לאחר ההפרטה המשיכה מדינת ישראל לשמור על החזקת מניות בחברה וכיום המדינה מחזיקה כ-14% מהון המניות של החברה.

בחודש דצמבר 2011, התקבלה החלטת ממשלה אשר הסדירה את פעילות מערך אבטחת התעופה הישראלית וקבעה את שיעור השתתפות המדינה בנטל הוצאות הביטחון של חברות התעופה הישראליות. על פי החלטה זו, המדינה נושאת בכמעט כל הוצאות האבטחה של החברה, כולל תשלום על כרטיסי הטיסה של המאבטחים.

כתוצאה מהתפרצות נגיף הקורונה מצבה הפיננסי של החברה נפגע באופן קשה ועקב כך קיבלה החברה סיוע מהמדינה במספר דרכים. בחודש מרץ 2021 נחתם הסכם סיוע לחברה במסגרתו נקבע כי מדינת ישראל תשלם מראש לחברה בסך 210 מיליון דולר בעבור אספקת כרטיסי טיסה של כח האדם במערך אבטחת התעופה בשנים העוקבות.

על פי הסכם הסיוע, על החברה לעמוד במספר תנאים (בין היתר קיצוץ בשכר ההנהלה, הגבלה על חלוקת דיבידנדים ורכישה עצמית של מניות, והשקעת בעלים נוספת בחברה) אשר הפרה שלהם תוביל לכך שהמדינה תוכל לבטל את ההסכם. במקרה כזה הסכום שהתקבל במסגרת ההסכם יעמוד לפירעון מיידי. החברה צופה שהמדינה תממש את כרטיסי הטיסה באופן אחיד עד שנת 2030 והיא צופה לעמוד בכל תנאי ההסכם.

### **נדרש:**

מה לדעתך צריך להיות הטיפול החשבונאי של החברה בהסכם הסיוע, במועד קבלת התשלום ובתקופות עוקבות. נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

### **פתרון:**

יש לשים לב כי על אף העובדה כי מדינת ישראל מחזיקה במניות של החברה, נראה כי החתימה על הסכם הסיוע נעשה בכובעה של המדינה כריבון ולא של בעלים ולכן, בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית, יש לטפל בו כמענק ממשלתי ולא כהשקעת בעלים. המסגרת המושגית קובעת כי יש לתת לעדיפות למהות הכלכלית של עסקה על פני הצורה המשפטית שלה. במקרה הנ"ל נראה כי המהות הכלכלית של מתן תשלום זמן רב כל כך מראש הינו הלוואה שהמדינה נותנת לחברה. בשביל לשקף את המהות הכלכלית של העסקה וכיוון שההלוואה אינה נושאת ריבית, החברה צריכה להכיר במועד קבלת הסיוע בשווי הוגן של ההלוואה כאשר ההפרש בין המזומן שהתקבל לבין ההלוואה שתוכר ירשם בדוח רווח והפסד כקיטון בהוצאות. בתקופות עוקבות, בעת מימוש התשלום מראש לכרטיסי טיסה למאבטחים, החברה לא תכיר בהכנסה בשורת ההכנסות אלא בקיטון בהוצאות התפעוליות שלה.

## שאלה 7 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

לאחרונה חברות רבות בישראל מתמודדות עם אי וודאות רבה לגבי היקף שטח המשרדים הנחוץ להן, וזאת עקב אימוץ תפואסי עבודה "מרחוק" בצל הסגרים לאור התפשטות נגיף הקורונה.

חברת "בית שמאי" (להלן "החברה") הינה חברת ייעוץ העוסקת בהערכות שווי של נדל"ן. ביום 30 ביוני 2021, לקראת פקיעת הסכם השכירות של משרדי החברה, פנתה החברה לחברת "פה עובדים" לצורך התקשרות בחוזה שכירות של משרדים. באותו מועד נחתם בין החברה לחברת "פה עובדים" הסכם שכירות לחמש שנים תמורת מיליון ש"ח אשר ישולמו ב-30 ביוני בכל שנה החל משנת 2022. בהתאם לחוזה שנחתם, החברה יכולה להפסיק לשכור את המשרדים בכל עת ללא קנס תוך הודעה מראש של חודש.

במועד חתימת החוזה העניקה חברת "פה עובדים" לחברה הלוואה של 100 אלף ש"ח בריבית של 5% המשולמת בחמש תשלומים שווים.

במסגרת הסכם שנחתם בין החברה ל-"פה עובדים", "פה עובדים" התחייבה למחול על כל תשלום של החזר ההלוואה כל עוד החברה תמשיך להשכיר את המשרדים. כמו כן, על פי ההסכם, במידה שהחברה תממש את זכותה להפסקת השכירות לפני תום חמש שנים, יתרת ההלוואה תעמוד לפירעון מיידי.

הנחי כי בכל עת החברה מעריכה שודאי באופן סביר שהיא לא תממש את זכותה לעזיבת הנכס טרם סיום הסכם השכירות וכך גם קרה בפועל.

### נדרש:

חווי דעתך מה צריך להיות הטיפול החשבונאי בהלוואה הניתנת למחילה בדוחות הכספיים של החברה. נמקי תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית.

### פתרון:

המהות הכלכלית של ההלוואה הניתנת למחילה היא תמריץ חכירה המהווה גם קנס יציאה. לכן, בחישוב ההתחייבות בגין החכירה ונכס זכות השימוש, יש להתייחס ל-100 אלף השקלים כתזרים "בכיוון ההפוך", ולמעשה כהקטנה של ההתחייבות בגין החכירה. כיוון שהחברה צופה בכל עת כי היא תשלים את מלוא תקופת השכירות החוזית וכפועל יוצא לא תאלץ להחזיר את ההלוואה, היא לא תכיר בהתחייבות בגינה שכן יש לה דרך להימנע מהתשלום.

## שאלה 8 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 1/2 עמוד

אירוע כלכלי נפוץ במצבים שבהם חברה נקלעת לקשיים פיננסיים הוא הנפקת מכשירים הוניים על ידי למלווים שלה על מנת לסלק את ההתחייבויות הפיננסיות שהיא חבה להם.

IFRIC 19 *סילוק התחייבויות פיננסיות באמצעות מכשירים הוניים* (להלן: "הפרשנות") עוסקת בעסקאות מסוג זה וקובעת כי יש להתייחס למכשירים הונים שהונפקו כתמורה ששולמה בעד סילוק ההתחייבות הפיננסית, כך שכל פער בין השווי ההוגן של המכשירים ההוניים שנמסרו כאמור לבין עלותה המופחתת של ההתחייבות הפיננסית בטרם הסילוק, מוכר כרווח או הפסד.

הפרשנות קובעת כי אין ליישם אותה כאשר המלווה הוא גם בעל מניות ישיר או עקיף של הישות ופועל מתוקף היותו בעל מניות בישות המדווחת.

גברת קלייר מחזיקה 100% ממניות חברת איל נדלן בע"מ (להלן: "החברה"), החברה הוקמה בשנת 2010 ועוסקת בתחום הנדל"ן המניב בישראל. במועד הקמתה הנפיקה החברה אג"ח ל-10 שנים בבורסה לניירות ערך בתל אביב. בהתאם לשטר הנאמנות של האג"ח, אם בשני רבעונים רצופים יחס הנכסים להון העצמי של החברה יהיה נמוך מ-3 (להלן: "הקובצנט"), בעלי האג"ח יוכלו להעמיד את האג"ח לפירעון מיידי.

בשנת 2015 נתנה גברת קלייר הלוואת בעלים לחברה בגובה 50 מיליון ש"ח. ההלוואה ניתנה בתנאים דומים לאג"ח ובהתאם לריבית השוק של האג"ח נכון למועד העמדת ההלוואה.

לאור התדרדרות במצבה העסקי של החברה, בתאריך ה-31 בדצמבר 2021 עמד יחס הנכסים להון של החברה על 2.8. באותו מועד, לאור חשש מאפשרות שהחברה תפר את הקובצנט במהלך שנת 2022, גברת קלייר החליטה לחתום עם החברה על הסכם לפיו הלוואת הבעלים תומר ל-50 מיליון מניות של החברה.

### נתונים נוספים:

- רגע לפני המרת ההלוואה ערכה בספרי החברה עמד על 50 מיליון ש"ח.
- השווי ההוגן של ההלוואה נכון למועד המרתה הינו 40 מיליון ש"ח.
- השווי ההוגן של מניה אחת של החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2021 הינו 1.05 ש"ח למניה.

### נדרש:

כיצד לדעתך על החברה לטפל בדוחותיה הכספיים לשנת 2021 בהמרת הלוואת הבעלים למניות? בסעי' תשובתך על עקרונות המסגרת המושגית והצגי פקודת יומן מתאימה.

### **פתרון:**

נדרש דיון באשר לטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של החברה בגין המרת הלוואת הבעלים. כחלק מהדיון נדרש להתייחס לשאלה האם הויתור של גברת קלייר נעשה בכובעה כבעלת שליטה או כנושה של החברה. נדרש לדון בהגדרת הכנסה - גידול בנכסים נטו שלא כתוצאה מהשקעת בעלים. ככל שהמרת החוב נעשתה בכובעה של גברת קלייר בכובעה כבעלים, נראה כי לא יהיה נאות לרשום רווח בגין הפדיון

המוקדם. בהקשר הזה יש לשים לב כי לאור העובדה כי גברת קלייר כבר מחזיקה 100% ממניות החברה אין משמעות כלכלית להמרת ההלוואה למניות ולכן נראה כי ההסכמה להמיר את ההלוואה למניות החברה נעשה בכובעה כבעלים ולא יהיה נאות לרשום רווח או הפסד בספרי החברה בגין ההמרה. באופן כללי, הבסיס להוראות של הפרשנות (מדידה לפי המכשירים ההוניים שהונפקו לסילוק) הוא העובדה כי בעת המרת חוב להון הנושה ידרוש פרמיה ולכן לא יהיה נכון למדוד את הסילוק בהתאם לשווי הון של ההתחייבות הפיננסית. כאמור לאור העובדה כי גברת קלייר היא בעלת השליטה ובהתאם לכך שהיא כבר מחזיקה 100% מהמניות בחברה נכון למועד ההמרה, אין שום משמעות כלכלית לשווי המניות ולכן נראה כי לא יהיה נכון ליישם את הוראות הפרשנות במקרה הזה.

לאור האמור לעיל נראה כי פקודת היומן אשר תשקף בצורה הטובה ביותר את עקרונות המסגרת המושגית הינה:

ח- הלוואה 50 מיליון ש"ח

ז- הון 50 מיליון ש"ח

---

## שאלה 9 (10 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

תקן חשבונאות ישראלי 35 "מדיניות חשבונאית, שינויים באומדנים חשבונאיים וטעויות" קובע את המדרג החשבונאי לבחירת מדיניות חשבונאי על פי התקינה הישראלית:

(1) תקן חשבונאות או הבהרה,

(2) כלל חשבונאי מקובל בישראל (פרקטיקה מקובלת),

(3) הישות תפעיל את שיקול דעתה בפיתוח וביישום מדיניות חשבונאית, שיישומה יביא למידע רלוונטי ומהימן.

כלומר, בהעדר תקן אשר קובע טיפול ספציפי תחת התקינה הישראלית יש לפעול על פי פרקטיקה מקובלת בישראל, ואכן בתקינה הישראלית חסרה התייחסות לנושאים רבים ונושאים אלו מטופלים לפי פרקטיקה מקובלת.

בשנת 2018 נכנס לתוקף סעיף 15א, אשר לפיו שכאשר המדיניות החשבונאית התבססה על פרקטיקה מקובלת, ישות רשאית לשנות את המדיניות החשבונאית שלה למדיניות המבוססת על כלל עדכני מתוך IFRS-ה:

"כאשר המדיניות החשבונאית התבססה על כלל חשבונאי מקובל בישראל (פרקטיקה מקובלת), ישות רשאית לשנות את המדיניות החשבונאית שלה למדיניות חשבונאית המבוססת על כלל מתוך תקן דיווח כספי בינלאומי עדכני ובלבד שהשינוי מבוצע במועד התחילה המחייב של אותו תקן או לאחריו...."

על פי התקינה הישראלית, במקרה שהחברה בחרה לאמץ תקן או חלק מתקן מהתקינה הבינלאומית, יש לטפל בשינוי בדרך של יישום למפרע (כלומר, יש לבצע תיקון למספרי ההשוואה בדוח הכספי).

כדי לעודד עוד יותר חברות ישראליות לאמץ תקנים מהתקינה הבינלאומית, בשנת 2021 תוקן התקן פעם נוספת. על פי התיקון, ישות יכולה ליישם את הוראות המעבר שבתקן הדיווח הכספי הבינלאומי בעת אימוצו. הוראות המעבר בתקנים הבינלאומיים מאפשרים במקרים רבים הקלות בעת אימוץ לראשונה שלהם.

בדיון שנערך במסגרת כנס של המוסד לתקינה חשבונאית נשמעו הטענות הבאות:

**סמנכ"לית כספים:** "לדעתי התיקונים לתקן יוצרים עיוות מהצד של התקינה הישראלית. התיקונים מובילים לכך שהדוחות הכספיים של חברות פרטיות בישראל יהיו פחות שימושיים למשתמשי הדוחות שלהם".

**רואת חשבון:** "אני לא מסכימה איתך. לדעתי בהתחשב בכך שחברות פרטיות בישראל אינן מחויבות ליישם את התקינה הבינלאומית התיקונים לתקן דווקא משפרים את הדוחות הכספיים של החברות".

### נדרש:

חוזה דעתך על כל אחד מהתיקונים הנ"ל. אילו עקרונות מהמסגרת המושגית נפגעים כתוצאה מהתיקונים האלו, ואילו עקרונות תיקונים אלו משרתים לדעתך?

## **פתרון:**

נדרש לנתח את התיקונים תוך שימוש בעקרונות המסגרת המושגית ותוך התייחסות למאפיינים האיכותיים של מידע שימושי. נראה כי לאור העובדה כי התיקונים הנ"ל מובילים לכך שחברות פרטיות בישראל יוכלו ליישם כללים חשבונאיים שונים עבור אותם אירועים, התיקונים מובילים לפגיעה ביכולת ההשוואה של משתמשי הדוחות – גם בתוך החברה (למשל לאור הוראות מעבר של תקנים אשר מאפשרים לא ליישם למפרע באופן מלא אותם בעת האימוץ לראשונה) וגם בין חברות. בהקשר זה יכולה לעלות גם טענה הפוכה – התיקונים משפרים השוואתיות בין חברות פרטיות לציבוריות אשר מיישמות את התקינה הבינלאומית.

באופן כללי, נראה כי המאפיין שתיקונים אלו נועדו לשרת הוא רלוונטיות. חלק ניכר מהתקנים שנקבעו על ידי מוסדות התקינה הבינלאומיים הינם חדשים ומעודכנים יותר מאשר הפרקטיקה המקובלת בישראל אשר לא שונתה כבר עשרות שנים. כפועל יוצא נראה כי אימוץ של תקנים בינלאומיים יעזור למשתמשי הדוחות של חברות פרטיות לחזות בצורה טובה יותר את התוצאות העתידיות של החברות.

מעבר לכך שהתיקון של 2021 יעודד אימוץ תקנים מהתקינה הבינלאומית, נראה כי הוא תואם את עיקרון אילוץ העלות על הדוחות הכספיים, בכך שהוא "יחסוך" לחברות להתאים את מספרי ההשוואה בעת המעבר ליישום של חלק מהתקנים. בהקשר זה יש לציין שהתקינה הישראלית משרתת בעיקר חברות פרטיות שלהם עניין ציבורי מועט יותר לעומת חברות ציבוריות.

---

## שאלה 10 (12 נקודות) – אורך הפתרון לא יעלה על 3/4 עמוד

חברת שטקר בע"מ הייתה חברה ציבורית המתמחה בייצור, ייבוא והפצה של רכיבי חשמל כגון שקעים, מתגים וגופי תאורה, בין היתר מייצרת החברה מתגים לדודים חשמליים עם קוצבי זמן.

לאחרונה יצאה החברה עם מוצר חדש - מפסק "חכם" לדודים אשר מאפשר בנוסף להדלקה וכיבוי של הדוד החשמלי כמו מתג רגיל, גם הדלקה וכיבוי מכל מקום בעולם דרך הסמארטפון.

לצורך הכנת המוצר פיתחה החברה אפליקציה המאפשרת להתחבר מרחוק למתג הדוד של החברה בלבד. את האפליקציה ניתן להוריד בחינם מחנויות האפליקציות. כמו כן לא ניתן להפעיל את הדוד דרך אפליקציות אחרות.

החברה מוכרת את המפסק החכם ללקוחותיה תמורת 400 ש"ח כאשר מחיר זה כולל התקנה ואחריות לשנה אחת כמתחייב בחוק. אורך חיי המוצר הינו 5 שנים.

בישיבת הנהלה לקראת הכנת הדוחות הכספיים של החברה אמרה חשבת החברה את הדברים הבאים: "לדעתי יש להכיר בהכנסות ממכירת המתגים על פני שנה אחת, משום שאין לנו אחריות חוקית על המוצר מעבר לזמן זה. האפליקציה אינה נמכרת יחד עם המוצר אלא מחולקת בחינם כך שאפילו מי שלא קנה את המוצר יכול להוריד אותה, ולכן לדעתי מדובר במוצר נפרד אשר ההכנסה בגינו היא למעשה אפס".

### **נדרש:**

חווה את דעתך על דברי החשבת, וכן פרט כיצד לדעתך צריכה החברה להכיר בהכנסות בגין מכירת המפסקים החכמים. נמק/י תשובתך בהתאם לעקרונות המסגרת המושגית והתקינה החשבונאית.

### **פתרון:**

יש לדון בעקרונות ההכרה בהכנסה של החברה בהתבסס על הוראות IFRS 15. נדרש לזהות שלחברה יש שתי מחויבויות ביצוע כלפי הלקוחות שלה. לחברה בעצם קיימת מחויבות משתמעת לספק ללקוחותיה את האפליקציה שלה ולדאוג לתקינות שלה בתקופות העוקבות למכירת המפסקים (לדוגמה תיקון "באגים" ותיקון פריצות אבטחה, עניין קריטי במוצרים מעין אלו). כפועל יוצא ובהתאם להוראות IFRS 15, יש להקצות את התמורה ששולמה לשתי מחויבויות הביצוע בהתאם ליחס מחירי המכירה הנפרדים שלהן. ההכנסה בגין המפסק (וההתקנה) תוכר בנקודת זמן ולעומת זאת ההכנסה בגין האפליקציה תוכר לאורך זמן על פני אורך חיי המוצר (ולא על פני שנת האחריות). יש לציין כי לאור העובדה כי האחריות על המפסקים הינה מכח חוק נראה כי האחריות היא מסוג בטחון ולא מסוג שרות ולכן היא אינה מהווה מחויבות ביצוע נפרדת.